AKTUÁLNE TRENDY REGIONÁLNEHO ROZVOJA MIESTNEJ AKČNEJ SKUPINY HORNÝ LIPTOV

Gréta Vrbičanová, Hilda Kramáreková

Abstract

In recent years is the concept of regional development receiving more and more to the forefront due to the increasing demands of socio-economic life. An integral part of development policy for rural areas is the LEADER approach. As a sign of this approach is in the programming period 2014 - 2020 based CLLD strategy as a tool to involve local residents in decisions on development of their territory. Through it can these areas receive funding from the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and the European Regional Development Fund (ERDF). An important feature of this approach is also the local partnership "Local Action Group". The aim of this paper is to evaluate the operation and promotion of the Local Action Group Horný Liptov during the previous programming period 2007 - 2013 to the present day in the programming period 2014 - 2020. This association, despite its convenient location in Slovakia, face problems of insufficient marketing and lack of progress in rural tourism. We are pointing to the potential development of this partnership and its main problems.

Keywords: development, projects, Local action group Horný Liptov

Úvod

Regionálny rozvoj a regionálna politika v súčasnosti predstavujú hybné sily rozvoja regiónov na Slovensku. Pre vzájomnú nadväznosť je zabezpečenie regionálneho rozvoja zriadené na štyroch priestorových úrovniach: národnej, regionálnej, subregionálnej a lokálnej (Vrbičanová, 2015).

V príspevku sa budeme venovať pôsobeniu organizácie na subregionálnej úrovni – Miestnej akčnej skupine Horný Liptov (ďalej „MAS HL“), ktorej cieľom je rozvíjať regionálny rozvoj na svojom území. Ten je úzko prepojený so správnym využívaním miestneho potenciálu, s potenciálom internetovej propagácie a s vhodne vypracovanou rozvojovou stratégiou.

Cieľom tohto príspevku je zhodnotiť fungovanie a propagáciu MAS HL v priebehu minulého programového obdobia 2007 - 2013 až po súčasné programové obdobie 2014 - 2020. Poukážeme na potenciál rozvoja tohto partnerstva a jeho hlavné problémy.

Teoreticko-metodické východiská problematiky

Miestna akčná skupina predstavuje partnerstvo zástupcov verejného, súkromného a občianskeho sektoru, ktoré pôsobí na celistvom a súdržnom území. Každá MAS musí spĺňať základné podmienky týkajúce sa partnerstva, územia pôsobnosti a stratégie rozvoja: všetky rozhodovacie orgány MAS musí tvoriť minimálne 50 % zástupcov zo súkromného (vrátane občianskeho) sektoru a maximálne 50 % zástupcov verejného sektor; MAS má právnu subjektivitu a povinné orgány, ktoré sú schopné spravovať verejné prostriedky ako aj manažovať činnosť MAS (napr.: manažér MAS, účtovník, monitorovací výbor a pod.); územie MAS musí byť geograficky súvislé vidiecke územie s počtom obyvateľov od 10 000 do max. 150 000 (vylúčené sú sídla s počtom obyvateľov nad 20 000), v predchádzajúcom programovom období mala mať vypracovanú integrovanú stratégiu rozvoja územia a v novom programovom období 2014 - 2020 má mať vypracovanú Stratégiu komunitou vedeného miestneho rozvoja (ďalej len „CLLD stratégia“).

V podmienkach Slovenska sa miestnou akčnou skupinou môžu stať občianske združenia, ktoré budú na základe hodnotenia vybrané Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a bude im udelený Štatút MAS. Podľa Národnej siete rozvoja vidieka (www.nsr.sk) pôsobilo na Slovensku v programovom období 2007 - 2013 schválených 29 miestnych akčných skupín (Kostrová, 2014). Verejno-súkromné partnerstvá a Miestne akčné skupiny, ktoré rozvíjajú svoje aktivity založené na dodržiavaní základných princípov LEADER na území Žilinského kraja v programovom období 2014- 2020, sú: MAS Biela Orava, MAS Bystrická dolina, Partnerstvo pre MAS Terchovská dolina, OZ Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov, MAS Orava o.z., OZ Partnerstvo pre MAS Turiec, Rozvojové partnerstvo pre územie Hornej Oravy, Partnersvo Horného Turca a MAS HL (<http://www.nsr.sk/download.php?1486>).

Hlavným dôvodom založenia MAS bolo v minulom programovom období 2007 - 2013 spracovanie a implementácia Integrovannej stratégie rozvoja v súlade s princípmi LEADER a v súlade s nariadeniami Rady Európskeho spoločenstva o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. Vďaka tejto stratégii bolo následne umožnené čerpať finančné prostriedky z Programu rozvoja vidieka.

Medzi aktuálne programové dokumenty pre podporu regionálneho rozvoja sa podľa Zákona č. 309/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, zaraďuje na subregionálnej úrovni spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí. Ten, v priebehu roka 2015 skompletizovala MAS HL pod názvom „Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí Horného Liptova do roku 2022“. Predstavuje strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority

ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obce nachádzajú.

Začiatkom roka 2016 uverejnila MAS HL na svojej internetovej stránke oznámenie o posudzovaní Stratégie rozvoja vedeného komunitou – Stratégiu CLLD Horného Liptova do roku 2020 (<https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/237031>). Tento dokument aktualizuje „Integrovanú stratégiu rozvoja Horného Liptova do roku 2015“ (http://www.hornyliptov.sk/upload/File/integrovana_strategia/ISRU_MAS_kompletna_verzia.pdf).

Gestorom regionálneho rozvoja je v súčasnosti na Slovensku Ministerstvo dopravy výstavby a regionálneho rozvoja SR (www.mindop.sk). Ďalším ministerstvom, ktoré v značnej miere zasahuje do regionálneho rozvoja, je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (www.mpsr.sk) ako ústredný orgán štátnej správy pre regionálny rozvoj a pre rozvoj vidieka na Slovensku. S týmto ministerstvom priamo spolupracuje Národná sieť rozvoja vidieka SR (www.nsr.sk), spájajúca organizácie, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka a implementácii Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020.

Na regionálnej úrovni v Žilinskom samosprávnom kraji (ďalej len „ŽSK“) zodpovedá za regionálny rozvoj v najväčšom rozsahu odbor európskych projektov a regionálneho rozvoja. Medzi aktívne pôsobiace regionálne rozvojové agentúry v ŽSK patria: Rozvojová agentúra Žilinského kraja (www.razsk.sk), Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER (www.arr.szm.com), Regionálna rozvojová agentúra Kysuce (www.rakysuce.sk), a Regionálna rozvojová agentúra Dolný Turiec (www.rradt.sk). Do územia MAS HL zasahuje len Rozvojová agentúra Žilinského kraja.

Problematica mikroregiónov je na Slovensku publikačne veľmi živá od samého začiatku ich postupného vzniku. Z inšpiratívnych prác domácej proveniencie možno spomenúť príspevky či publikácie autorov napr. Charvát (2012), Kramáreková, Dubcová, Kasanická (2009), Pustá, Dolná (2009), Oremusová (2009), Klamár (2007), Krnáč (2007), Slavík a Bačík (2007), Gajdoš (2006), Spišiak (1999) a mnohí iní.

Charakteristika územia MAS Horný Liptov

MAS HL je situovaná v juhovýchodnej časti okresu Liptovský Mikuláš v Žilinskom kraji (mapa 1). Územie sa rozprestiera na východe Liptovskej kotliny, z južnej strany je lemované pohorím Nízke Tatry a zo severnej strany obklopené pohorím Vysoké a Západné Tatry. Najvýznamnejším vodným tokom v tejto oblasti je Váh, ktorý preteká stredom územia MAS HL. Územie tohto združenia hraničí na severe s Poľskom, na východe susedí s okresom Poprad a na juhu s okresom Brezno.

Územie zaujíma z hľadiska dopravy výhodnú polohu, takmer jeho stredom prechádza železničná trať (trať 105, úsek Liptovský Mikuláš – Liptovský Hrádok –

Važec) a v smere západ – východ 28 km dlhý diaľničný úsek D1. Najbližšie letisko sa nachádza v meste Poprad, vzdialené 27 km východne od územia MAS HL.

Myšlienka spojenia obcí Horného Liptova so zámerom systematickej spolupráce na rozvoji vznikla v roku 2007. Do verejno – súkromného partnerstva vstúpilo v roku 2008 dokopy 21 obcí (Vyšná Boca, Nižná Boca, Malužiná, Kráľova Lehota, Liptovská Porúbka, Podtureň, Liptovský Ján, Uhorská Ves, Beňadiková, Liptovský Ondrej, Konská, Jakubovany, Jamník, Pribylina, Liptovská Kokava, Vavrišovo, Liptovský Peter, Hybe, Východná, Važec, Závažná Poruba) a mesto Liptovský Hrádok. O 6 rokov neskôr aj Veterná Poruba, Smrečany a Žiar. Špecifikom územia MAS HL v jeho severozápadnej časti je výskyt oddeleného k.ú mesta Liptovský Mikuláš, ktoré súčasťou MAS HL nie je (mapa 2).

Mapa 1: Vymedzenie MAS Horný Liptov

Map 1: Definition of the Local Action Group Horný Litov

Týchto 25 obcí predstavuje 800,77 km² (59,7% územia okresu Liptovský Mikuláš) s počtom 27 630 obyvateľov k 1.1.2016. Štatút MAS získala v roku 2009, v ktorej má v súčasnosti členstvo 25 obcí, 12 právnických osôb a 18 fyzických osôb. K cieľom MAS patrí riadenie implementácie Stratégie CLLD Horného Liptova do roku 2020 a Spoločného programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí Horného Liptova do roku 2022, získavanie finančných zdrojov potrebných pre napĺňanie cieľov, zachovávanie kultúrnych hodnôt, podpora športu detí, mládeže, zdravotne postihnutých občanov, vzdelávania. Taktiež ochrana životného prostredia, poradenstvo v oblasti projektových činností a finančného riadenia projektov ako aj ďalšie činnosti sú uvedené v stanovách MAS. Orgánmi združenia sú: členská schôdza, rada, predseda, podpredseda, manažér a revízná komisia. (<http://www.hornyliptov.sk/dokumenty.html>). Internetový portál MAS HL je www.hornyliptov.sk.

Mapa 2: Územie MAS Horný Litov (stav v r. 2016)

Map 2: Area of the Local Action Group Horný Litov (2016)

Centrom územia MAS HL je mesto Liptovský Hrádok, ktorý má spolu s okolitými obcami bohaté historické tradície, ale aj prírodné bohatstvo. Tie je potrebné prostredníctvom MAS HL rozvíjať, udržiavať a zhodnocovať.

Z histórie regionálneho rozvoja MAS Horný Liptov

Podľa Integrovannej stratégie rozvoja územia (ďalej len „ISRÚ“) (MAS HL 2007 - 2013 bolo strategickým cieľom rozvoja územia systematicky spolupracovať na rozvoji regiónu Horný Liptov tak, aby jeho výnimočné hodnoty zostali zachované a prinášali trvalý úžitok miestnym obyvateľom (MAS HL, 2016a).

V období rokov 2007 - 2014 sa v území prostredníctvom MAS HL podarilo čerpať finančné prostriedky z Programu rozvoja vidieka SR v hodnote 2 006 405,04 EUR. Vo finančnom vyjadrení bola integrovaná stratégia implementovaná na 98% z celkovej alokovanej čiastky pre územie MAS Horný Liptov. Tieto zdroje využívali obce a subjekty cestovného ruchu. Celkovo bolo podporených 66 projektov, z ktorých sa najviac zrealizovalo v meste Liptovský Hrádok (10), obciach Jamník (4), Kráľova Lehota (4) a Pribylina (4). Vo väčšine obcí sa zrealizoval aspoň jeden projekt v rámci opatrenia 3.4.1 a 3.4.2. Žiadny projekt sa nezrealizoval v obciach, ktoré vstúpili do združenia až v roku 2014: Smrečany, Veterná Poruba a Žiar.

Z hľadiska zamerania prevažovali projekty zamerané na dobudovanie a rekonštrukciu technickej infraštruktúry (opatrenie 3.4.2) zahŕňajúce napr. rekonštrukciu miestnej komunikácie, chodníkov a cyklotrás (32 projektov zo 66 celkových). Tieto predstavovali 48,5% zo všetkých podporených projektov (66), na ich realizáciu sa použili finančné prostriedky vo výške 1 289 736,23 EUR, tzn. 64,3 % z celkového množstva finančných prostriedkov. Počas implementácie stratégie v rokoch 2009 - 2015 bolo v území MAS vyznačených takmer 260 km cyklotrás.

Druhou najpočetnejšou skupinou boli projekty z opatrenia 3.4.1, zamerané na dobudovanie a rekonštrukciu sociálnej infraštruktúry (hlavne výstavba a rekonštrukcia detských alebo viacúčelových ihrísk), ktoré počtom 28 projektov predstavovali 42,5 % zo všetkých projektov. Na tieto projekty bolo vynaložených 488 165,77 EUR, čiže 24,3 % z celkového objemu finančných prostriedkov.

Menej projektov bolo zameraných na podporu činností v oblasti cestovného ruchu. Pre podporu marketingových služieb vidieckeho cestovného ruchu a rozvoja regiónu (opatrenie 3.2.B) boli určené 4 projekty (6,1% zo všetkých podporených projektov), ktoré sa týkali tvorby turistického informačného systému Jánska dolina, podpory CR Horný Liptov, marketingovej podpory a propagácie cestovného ruchu v Liptovskom Jáne a Jánskej doline, regionálneho elektronického informačného systému. Ich náklady predstavovali 148 642,9 EUR (7,4 % z celkového objemu financií). Do oblasti rekonštrukcie ubytovacích zariadení (opatrenie 3.2.A) boli zapojené 2 projekty: Stavebné úpravy rodinného domu na ubytovacie zariadenie a

Modernizácia nevyužitého rekreačného zariadenia na nízkokapacitné ubytovacie zariadenie (7,4 % zo všetkých podporených projektov), ktorých náklady boli spojené so sumou 79 860,14 EUR (4 % zo všetkých podporených projektov).

Svoju činnosť v programovom období 2007 - 2013 hodnotí MAS HL nasledovne: „*Myslíme si, že organizácie typu MAS majú v území svoj význam. Zbierajú komplexne informácie o území, venujú sa systematicky regionálnemu rozvoju, poznajú miestne pomery. Poskytujú obciam a subjektom v území servis v oblasti projektového manažmentu, obce združené v MAS majú bližšie k spolupráci. Dokázali by sme vymenovať viacero pozitív, ktoré do územia prináša MAS nevynímajúc to, že s jej príchodom prichádzajú do územia financie, ktoré miestne subjekty pri príprave stratégie dokážu nasmerovať tam, kam to územie potrebuje a tak aj menšie obce sa dostanú k európskym peniazom.*“ (Pavlíková, 2016).

Súčasnosť regionálneho rozvoja MAS Horný Liptov

Pre MAS HL sú v novom programovom období aktuálne dva programové dokumenty: CLLD 2014 – 2020 a Spoločný PHSR do roku 2022 (spracovateľom oboch dokumentov je MAS HL). Stratégia CLLD sa zameriava na efektívnu činnosť MAS, naopak Spoločný PHSR prikladá väčší dôraz na rozvoj občianskej spoločnosti. Aj napriek tomu, že sa oba dokumenty viažu na to isté územie, obsahujú v strategickej časti rozdielne informácie (obr. 1). Odlišujú sa nielen vo formulácii vízie a strategického cieľa rozvoja, ale používajú aj rozličnú terminológiu v otázke špecifických cieľov.

Miestna akčná skupina Horný Liptov v decembri 2015 skompletizovala Stratégiu komunitou vedeného miestneho rozvoja v území MAS Horný Liptov (CLLD Horného Liptova do roku 2020) a tým nadviazala na úspešnú implementáciu Integrovannej stratégie rozvoja Horného Liptova do roku 2015. Stratégia je zameraná na zlepšenie kvality života na Hornom Liptove a na podporu miestnych komún a podnikania s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického rázu územia. Na prípravu stratégie MAS získala finančnú podporu z Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020, z opatrenia 19.1. vo výške 4 980 EUR (MAS HL, 2016b). Stratégia je uverejnená na stránke: <https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/23703>. Oficiálne schválená zatiaľ nie je, proces pripomienkovania je už ale ukončený.

Spolupráca subjektov hospodárskeho a sociálneho partnerstva vyústila v roku 2014 k dohode vypracovania Spoločného PHSR Horného Liptova do roku 2022 pre všetkých 25 členských obcí.

Obce v rámci svojich pracovných skupín definovali oblasti, problémy a úlohy, ktorým chcú v území v najbližšom období venovať zvýšenú pozornosť. Spracovateľom a koordinátorom implementácie Spoločného PHSR Horného Liptova do roku 2022 je v súlade s požiadavkami obcí MAS HL (spracovateľský tím tvorili: Marcela Herichová (manažérka MAS HL), Ing. Martina Hrušková,

Mgr. Vlasta Körnerová, Ing. Ingrid Pavlíková, Ing. Ján Pavlík, PhD., RNDr. Michaela Schlegerová). Spoločné plánovanie dáva priestor pre efektívnejšie a transparentnejšie využívanie verejných zdrojov v území v prospech zvyšovania kvality života jeho obyvateľov (MAS HL, 2016c). Tento dokument je uverejnený na stránkach členských obcí ako aj na stránke MAS HL http://www.hornyliptov.sk/upload/File/2016_dokumenty/SPRO_HL_19_4_2016.pdf.

Obr. 1: Aktuálne programové dokumenty MAS Horný Litov a ich strategická časť
Figure 1: Current programming documents of the Local Action Group Horný Litov and their strategic part

Informovanosť o regionálnom rozvoji MAS Horný Liptov

Žijeme v dobe, v ktorej je používanie internetu u väčšiny populácie súčasťou bežného dňa. Elementárnym základom všetkých internetových aktivít organizácií vo virtuálnom prostredí sú internetové stránky. Vzhľadom na úroveň využívania internetu naprieč celou civilizáciou sa stáva existencia obcí a ich združení na internete prostredníctvom webových stránok samozrejmosťou.

Z pohľadu návštevníka v podobe internetového užívateľa sa pri príchode na internetovú stránku veľakrát jedná o prvý kontakt s danou organizáciou. Svojím spôsobom zhmotňuje akúsi virtuálnu identitu, preto je nevyhnutné tomuto jasnému a viditeľnému produktu venovať patričnú pozornosť. Pre celkový imidž internetovej stránky je dôležitý dizajn. Momentálne dominujú vo virtuálnom svete sociálne siete, ktorých hlavným predstaviteľom je Facebook. Aj napriek súčasnej sile sociálnych sietí, nefiguruje MAS HL ani na jednej z nich.

MAS HL má vytvorený internetový portál www.hornyliptov.sk od roku 2008, rok po založení združenia (obr. 2). Vedome sa prezentuje pred potenciálnymi obyvateľmi, turistami, podnikateľmi ale aj súčasnými obyvateľmi obcí. To, akú váhu dôležitosti pripisujú správcovia portálu tejto forme prezentácie, sa následne odráža aj na spomínanej internetovej stránke. Kvalita i kvantita informácií, ako aj ich aktualizácia zanecháva v návštevníkoch výsledný dojem.

Domovskú stránku združenia predstavuje sekcia aktualít (Zaujímavosti z územia MAS). Uverejňované sú pozvánky na akcie, ktoré sa konajú v obciach zo združenia, ale aj informácie týkajúce sa samotnej MAS HL.

Prístup LEADER a Stratégia 2014 - 2020 majú vytvorené samostatné sekcie. Základné geografické informácie o území sa nachádzajú v sekcii O združení. Uvedené sú základné údaje: počet obcí, rozloha, počet a hustota obyvateľov (neaktuálne), dátum vzniku a predseda združenia. V časti Územie MAS sa nachádza zoznam členov a mapa územia. Medzi ďalšie sekcie v hlavnom menu patria Výzvy, Projekty, Galéria a Kontakty. V bočnom menu sa nachádza odkaz na rozpracovaný regionálny produkt (Vrbičanová, 2016).

V rámci projektu Regionálny elektronický informačný systém bola zrealizovaná Združením ubytovateľov Tatier internetová stránka www.hornyliptov.eu (obr. 3) s cieľom informovať turistov o možnostiach trávenia voľného času, ubytovania a stravovania v Hornom Liptove. Finančne bol projekt podporený z Programu rozvoja vidieka SR.

V roku 2011 vydala MAS HL propagačné materiály v rozsahu dvoch strán 23 obciam zo združenia (okrem obcí Veterná Poruba, Smrečany a Žiar, ktoré v tom čase členmi MAS neboli). Uverejnené sú v online verzii na stránke združenia v sekcii O združení. Obsahujú stručné informácie z histórie obce, prírody, služieb v obci, turisticky zaujímavé lokality, kontakty a odkaz na internetovú stránku obce (Vrbičanová, 2016).

Informačný spravodaj MAS HL č. 1 z roku 2014 je uverejnený v archíve internetovej stránky MAS HL na odkaze: [http://hornyliptov.sk/upload/File/aktuality/4011_MASH_NOVINY%20\(4\).pdf](http://hornyliptov.sk/upload/File/aktuality/4011_MASH_NOVINY%20(4).pdf).

V printovej podobe boli výtlačky umiestnené aj na obecných úradoch obcí zo združenia. Hlavnou témou boli informácie o činnosti a realizácii aktivít v rámci Integrovannej stratégie rozvoja Horného Liptova do roku 2015. Ďalšie vydania už neboli zrealizované.

Obr. 2: Internetová stránka MAS HL

Figure 2: Web portal of the Local Action Group HL

Zdroj: www.hornyliptov.sk, 2016

Obr. 3: Informačný systém MAS HL

Figure 3: Information system of the Local Action Group HL

Zdroj: www.hornyliptov.eu, 2016

Propagácia činnosti MAS HL bola podľa výročnej správy z marca 2015 realizovaná aj prostredníctvom printových médií (obecné spravodaje, priebežne v týždenníku MY Liptov, stolový kalendár na rok 2014 a iné reklamné predmety). Prezентация na internete je uvádzaná na portáli youtube.com vo forme video vizitky územia (MAS HL nemá vytvorený samostatný profil) a na vlastnej internetovej stránke www.hornyliptov.sk, kde sú umiestnené reportáže o ukončených projektoch. Medzi ostatné činnosti, zamerané na poznávanie obcí Horného Liptova patrila aktivita SEM a TAM po Hornom Liptove a jej voľné pokračovanie SEM a TAM po Hornom Liptove na bicykli, určená pre základné školy.

Potenciál rozvoja MAS HL

Bohatstvo, či už prírodné alebo kultúrne, akým región Horného Liptova oplýva, nie je dostatočne propagované. Ako komplexný informačný systém, využiteľný pre potreby marketingu vidieckeho cestovného ruchu, funguje internetová stránka www.hornyliptov.eu, ktorá bola naposledy aktualizovaná v roku 2014. Tým jej pôvodná myšlienka naštartovať propagáciu, opätovne upadá. „Sme si vedomí, že región Horný Liptov momentálne naplno nevyužíva svoj potenciál. Pritom je k dispozícii nespočetné množstvo aktivít každého druhu, ktoré nepochybne prispejú k rozvoju cestovného ruchu. Veľa prírodných a kultúrnych

bohatstiev nie je propagovaných alebo je prezentovaných len veľmi málo. Samotní poskytovatelia služieb v cestovnom ruchu o nich nevedia a nepropagujú ich.“ uvádza Združenie ubytovateľov Tatier na vyššie uvedenom informačnom systéme.

Zvýšiť povedomie, či už samotných obyvateľov alebo návštevníkov o fungovaní MAS HL, by vedeli nami navrhované uvítacie tabule (obr. 4), umiestnené na vstupe a výstupe z obce, resp. aj v jej centre.

Obr. 4: Uvítacia tabuľa MAS HL

Figure 4: Welcom board of the Local Action Group HL

Autor: Gréta Vrbičanová, 2016

Obr. 5: Zľavová karta MAS HL

Figure 5: Discount card of the Local Action Group HL

Autor: Gréta Vrbičanová, 2016

Z pohľadu geografa vidíme nedostatky aj na samotnej internetovej stránke združenia, ktorá neponúka možnosť prepojenia na obce alebo zaujímavé odkazy.

Aj napriek tomu, že bola v rámci projektu Podpory cestovného ruchu – Horný Liptov vytvorená mobilná aplikácia Liptov Guide, maľovaná mapa Horného Liptova s atraktivitami regiónu od firmy CBS spol. s r. o., alebo už spomínaná stránka www.hornyliptov.eu, nie sú na stránke MAS HL zvýraznené/propagované. Portál by oživil turistické mapy alebo interaktívne mapy zaujímavých prírodných lokalít v rámci združenia.

Informovanosť návštevníkov stránky by zvýšilo aj grafické spracovanie demografie územia a prepojenie na internetové stránky členských obcí. Veľmi dobre hodnotíme aktuality v rámci pozvánok na kultúrne/sportové podujatia v jednotlivých obciach (Vrbičanová, 2016).

Na území združenia by sa vďaka vysokému potenciálu v ubytovacej a stravovacej oblasti, dokázal uchytiť marketingový produkt nami navrhovanej zľavovej karty „Všade dobre, na Hornom Liptove najlepšie“ (obr. 5). Po vzájomnej dohode s prevádzkarmi takýchto zariadení, by bola návštevníkom na základe získanej karty poskytovaná zľava z ponúkaných služieb. Zviditeľnila by sa tak nielen samotná MAS HL, ale aj prevádzky na jej území.

Pozitívne hodnotíme aj vytvorenie siete cyklotrás, ktorá prepojila jednotlivé obce združenia, ako aj zapojenie ZŠ s MŠ v Hybiach prostredníctvom projektu SEM a TAM po hornom Liptove bezpečne na bicykli. Cieľom projektu bolo športovo – poznávacie podujatie pre žiakov s dôrazom na dodržiavanie bezpečnostných predpisov cestnej premávky, poskytnutia prvej pomoci a spoznávanie zaujímavostí obcí zo združenia. V priebehu leta 2014 pripravila MAS HL aktivitu SEM a TAM po hornom Liptove, ktorej podstatou bolo navštíviť zaujímavosti členských obcí, získavať pečiatky a následne možnosť vyhrať vecné ceny. Myšlienka tematických trás by podľa nášho názoru mala pretrvávať počas celého roka, s dôrazom kladeným na vekovú štruktúru návštevníkov (seniori, mladí ľudia a rodiny s deťmi). Možnosti rekreácie v prírode prostredníctvom kempingových miest by ocenili aj turisti zo zahraničia.

Záver

Uplynulo 9 rokov od založenia združenia na Hornom Liptove. Realizáciou programu LEADER v období 2007 - 2013 sa podnietila spolupráca subjektov na úrovni samosprávy a súkromného sektora. Od tohto obdobia sa aj naďalej snažia hlavní aktéri združenia spoločne plánovať rozvoj územia s prihliadnutím na požiadavky a špecifiká členských obcí a subjektov na ich území. Do nového programového obdobia vstúpila MAS HL s dvomi programovými dokumentmi, ktorých víziu/vízie sa budú snažiť naplňať až do roku 2022.

Aj napriek dlhšej dobe pôsobnosti má MAS HL značný potenciál pre výraznejšiu propagáciu svojej činnosti v území. Internetové služby sa veľmi rýchlo vyvíjajú a zdokonaľujú. Vo virtuálnom svete k nim majú bezplatný prístup takmer všetci obyvatelia. Napriek ich veľkému potenciálu nie sú zo strany členských obcí a MAS HL dostatočne využívané. Absentuje priblíženie sa k potenciálnemu návštevníkovi prostredníctvom sociálnych sietí, propagácia mimo svojho územia je nedostatočná.

Predpokladáme, že zlepšenie marketingu by mohlo smerovať k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu, k zlepšovaniu estetického vzhľadu členských obcí i k zlepšeniu kvality života obyvateľov s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj.

Literatúra

- GAJDOŠ, P. 2006. Potenciály, zdroje a bariéry rozvoja vidieckych obcí na Slovensku (na príklade vybraných okresov Slovenska). In *Obecné noviny*. 2006, roč. 16, s. 14-17.
- CHARVÁT, T. 2012. Analýza využitia prostriedkov z Programu obnovy dediny na rozvoj mikroregiónov. In *Geografické informácie*. ISSN 1337-9453, 2012, roč. 16, č. 1, s. 116-123.
- KLAMÁR, R. 2007. *Strategické plánovanie rozvoja mikroregiónu Ptava*.

- Geografické práce č. 12. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2007. 210 s. ISBN 978-80-8068-604-8.
- KOSTROVÁ, J. 2014. *Podstata a fungovanie mikroregiónov*. [online]. [cit. 2016-09-10] Dostupné na internete: <http://mikroinovace.eu/wp-content/uploads/2014/07/12_Kostrova-Podstata-a-fungovaniemikroregionov.pdf>.
- KRAMÁREKOVÁ, H. – DUBCOVÁ, A. – KASANICKÁ, K. 2009. *Trvalo udržateľný rozvoj mikroregiónu Požitavie - Širočina - začiatok cesty ...*. Nitra: UKF v Nitre, 2009. 185 s. ISBN 978-80-8094-610-4.
- KRNÁČ, J. 2007. *Mikroregión, základ spolupráce a tvorby partnerstiev*. [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné na internete: <<http://www.speednet.sk/users/cerco/zbornik/vsap2007/pdf/krnac.pdf>>.
- MIESTNA AKČNÁ SKUPINA HORNÝ LIPTOV. 2016a. *Integrovaná stratégia rozvoja územia*. [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné na internete: <http://www.hornyliptov.sk/upload/File/integrovana_strategia/ISRU_MAS_kompletna_verzia.pdf>.
- MIESTNA AKČNÁ SKUPINA HORNÝ LIPTOV. 2016b. *Zaujímavosti z územia MAS*. [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné na internete: <<http://www.hornyliptov.sk/aktuality/novinka/881/strategia-je-rozvoj-uzemia-horneho-liptova-je-pripravena.html>>.
- MIESTNA AKČNÁ SKUPINA HORNÝ LIPTOV. 2016c. *Stratégia CLLD do roku 2020*. [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné na internete: <<https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/237031>>.
- MIESTNA AKČNÁ SKUPINA HORNÝ LIPTOV. 2016d. *Výročná správa MAS HL za rok 2014*. [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné na internete: <http://www.hornyliptov.sk/upload/File/dokumenty_2015/vyrocnasprava_final.pdf>.
- MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR. *Systém riadenia CLLD 2014 - 2020*. [online]. [cit. 2016-09-26]. Dostupné na internete: <<http://www.apa.sk/download/8715>>.
- NÁRODNÁ SIET' ROZVOJA VIDIEKA SR. *Verejno-súkromné partnerstvá a miestne akčné skupiny v Žilinskom kraji*. [online]. [cit. 2016-09-26]. Dostupné na internete: <<http://www.nsrv.sk/download.php?1486>>.
- OREMUSOVÁ, D. 2009. *Geografické aspekty regionálneho rozvoja mikroregiónu Termál*. Nitra: UKF v Nitre. 146 s. ISBN 978-80-8094-559-6.
- PAVLÍKOVÁ, I. 2016. <Prehľad zrealizovaných projektov_doba realizácie>. Osobná komunikácia. 2016-09-05. e-mail: info@hornyliptov.sk
- PUSTÁ, B. – DOLNÁ, Z. 2009. Mikroregionálne združenie ako jedna z foriem spolupráce obcí. In *Geographica Cassoviensis*. ISSN 1337-6748, 2009, roč. 4, č. 2, s. 116-123.
- SLAVÍK, V. – BAČÍK, V. 2007. Mikroregióny ako podklad ku komunálnej reforme v SR. In *Geographia Cassoviensis*. ISSN 1337-6748, 2007, roč. 1, s. 155-163.

- SPIŠIAK, P. 1999. Rozvoj vidieka vo vybraných mikroregiónoch Slovenska. In: *Geografia – časopis pre základné, stredné a vysoké školy*. Bratislava: Geoservis, roč. 7, č. 1, s. 17-19.
- VRBIČANOVÁ, G. 2015. *Komparácia inštitucionálneho zabezpečenia regionálneho rozvoja na Slovensku*. [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné na internete: <<http://crzp.sk/crzpopacxe/openURL?crzpID=f12b8c2a-eddd-4374-b703-f4e5b1540752&crzpSigla=ukfnitra>> .
- VRBIČANOVÁ, G. 2016. Geografické informácie obcí MAS Horný Liptov vo virtuálnom prostredí. In *Študentská vedecká konferencia 2015*. Nitra: UKF v Nitre, 2016. ISBN 978-80-558-0791-1.
- ZÁKON č. 309/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 539/2008 z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

CURRENT TRENDS IN REGIONAL DEVELOPMENT OF THE LOCAL ACTION GROUP HORNÝ LIPTOV

Summary

Nine years have passed since foundation of the association in the Horný Liptov. LEADER program implementation in 2007 - 2013 stimulates cooperation between enterprises on the level of government and the private sector. Since that time remains committed to its major players association jointly plan the development of the territory. They focus on the requirements and specificities of member municipalities and entities on their territories. In the new programming period entered MAS HL with two programming documents whose vision / visions will try to implement by 2022.

Despite the long period of activity MAS HL was failing to expressively promote their activities in the area. Internet services are quickly developed and refined. In the virtual world have to them free access almost all of the inhabitants. Despite their big potential, the member communities or MAS HL do not use them enough. There is absence of customising to the potential customers through social networking, promotion outside its territory is insufficient.

We expect that improved marketing could lead to the development of rural tourism, improving the aesthetic appearance of the member communities and improve the quality of life of the population with a view to sustainable development.

Bc. Gréta Vrbičanová

RNDr. Hilda Kramáreková, PhD.

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Trieda A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E-mail: greta.vrbicanova@student.ukf.sk, hkramarekova@ukf.sk